అసుర సంధ్యవేళ!

ఆంజనేయుడి గుడి వారన!!

తను ఇల్లు విడిచిన నాటి నుండీ-ఇటువంటి అలంకారిక భాషలో-వింతవింత ప్రాస వాక్యాలు ఏదో ఒక మలుపులో వినబడుతూనే ఉన్నవి. తురీయావస్థలో ఉన్న మహాయోగులు ఓంకారనాదాన్ని నిరవధికంగా వింటూనే ఉంటారట. కాని తనకు-ఆధ్యాత్మిక చైతన్యావనికి అల్లంత దూరంలో గూడా లేని తనకు ఈ మధుర గీతాలెందుకు తడుతున్నవో విస్మయంగానే ఉన్నది. అవి నిజానికి తన అంతర్గత ప్రతిధ్వనులేనని ఎవరు చెబుతారు? ఇవి జ్వాలా రాగాల మధ్య తుషారగానాలని తనకెప్పుడూ తోచనూలేదు.

అయినా ఆకలి వేస్తూనే ఉన్నది. గోడ నానుకోకుండానే మట్టి అరుగుమీద పద్మాసనం వేసి, ఏగురువు వద్దా నేర్వని- పూరక, కుంభక, రేచక ప్రాణాయామ ప్రక్రియకు పూనుకున్నాడు. తాదాత్మ్యం కుదరదు. సమాధిస్థితిగా అనుభూతి కలగటం లేదు. కారణం తన ఎదట నిలిచిన బుంగమీసాల గద్దింపు.

"ఏందయ్యో, బైరాగాయనా! గట్టిగా జల్లు బడితే ఆ సవిటిగోడ కూలి నీతల పగులుద్ది. ఊరి బయట అంత పెద్ద సత్తరం ఉంటే, మా అరుగే దొరకిందంటయ్యా. ఏందాయేసం? పిల్లలు దడుసుకుంటారు. పో... పో..."

పొమ్మనటం మీసాలవాళ్ల హక్కు ఈ పల్లెటూళ్లలో అనుకొన్నాడు తను.

మారు మాటాడకుండా లేచి నిలుచున్నాడు. ధూళి దూసరమైన పైజమాను దులుపుకోనూలేదు. రోజుకొక రంగు మారుతున్న కాషాయ బనియన్నూ సర్దుకోలేదు. నల్లగా, దట్టంగా వాలిన గడ్డాన్ని గాని, గుబురుగా భుజాల మీద వెళ్లాడుతున్న గిరిజాల జుట్టును గాని స్పృశించలేదు. సంచీని కుడిభుజానికి తగిలించుకొంటూ ఆకాసం వైపు చూశాడు. చరమ సూర్యకాంతి ఒక స్వాంతన వచనం పలికినట్లయింది. అప్పటికి ఆకలి తెరలు అంతరించాయేమో, అడుగులు తడబడటం లేదు. ఇటువంటి అవమాన శరాఘాతాలను ఇన్ని నెలల నుండి నెట్టివేయటం లేదా! ఏ అవమాన జ్వాల వద్దా తన ప్రస్థానం ఆగిపోలేదు కదా. తన మౌనం, ఉనికీ, వేషం-బూచాడుగానో, తస్కర చక్రవర్తిగానో లోకానికి గోచరించటంలో వింతేమైనా ఉందా? నిర్వైరి సర్వభూతేషు- తనకు ఏ జీవితోనూ విరోధం లేదు. మీసాల ఆసామి తుస్కార భాషలో-బైరాగి-అన్నపదం ఒక బిరుదు! అప్రియంగా తోచలేదు.

ఇన్నాళ్లూ తనకొక నామధేయం లేదు. చిరునామా లేని చరిత్రహీనుడిగా నిర్లక్ష్య వీక్షణాల వీధుల్లో, జనసమ్మర్దం ఉన్నా ఎండమావుల ఎడారిలాగా తోచిన పట్టణ రాజబాటల్లో, ప్రియమైన పిలుపులేక, అగమ్యవృత్తాల్లో సుళ్లు తిరుగుతూ, కాలికి గుచ్చుకొన్న కంటకాలనేరుకొంటూ అలసిపోయిన సామాన్య బాటసారి. ఇల్లు వెడలినప్పుడు తనకు తాను- సాధు, సన్యాసి, శ్రమణుడు, దమనుడు, సంత్, శాంత్, పరివ్రాజకుడు, పరమహంస అనుకోలేదు కదా. ఇప్పుడు తనకొక వ్యక్తిత్వం. నీడ నుంచి బయటపడిన నిజరూపంగా, జానపదమైనా ఇదొక మార్మిక విలాసం-బైరాగి, వైరాగి,

అస్తిత్వనదం ఆవలి తీరాన

- మునిపల్లె రాజు

విరాగి-ఏ పదమైతేనేం. ఒక గుర్తింపు. ఒక పలకరింపు. వేధింపుకాదు గదా. బాట పక్కన బురదలో శాపగ్రస్తమై పడి వున్న ఒక శిల, ఒక రూప రహిత పాషాణం-ఒక రహస్యనాదంతో, ఒక వేదసూక్తి పంక్తితో తన చిరకాల వేదనను వదల్చుకొని ఒక ఆలయశిల్పంగా రూపొందుకొన్న అమృతక్షణం ఇది. ఒక దీర్ఘనిశ్వాసం వెలువడింది. పాతాళలోకాల నుండికాదు. ఊర్ధ్వలోకాల వెలుగులోయల నుండి. ఓ... ఓ... బైరాగీ-ఓ విరాగీ! ఎందుకో, కృతజ్ఞతతో మీసాల మనిషికై వెనుదిరిగి చూశాడు. ఈ కనబడ్డ వ్యక్తి వేరు. వీనికి మీసాలతో పాటు వదరుబోతుతనం గూడా ఆభరణంగా కన్పిస్తున్నది.

"కాలగ్గానంలో బెమ్మంగారు పాట పాడ్లేదా. కలీగంలో దొంగసన్నాసులు పుట్టలు పుట్టలుగా లేస్తారంట. దొంగెవడో దొరెవరో. కొత్తపేటలో సన్నాసాయనకు కాష్టం ముట్టిచ్చినా మడిసికి మంట తగలదంట. ఈ బైరాగాళ్ల గొడవతో చెడ్డ సికాకు" అని తనను చూపుతూ ఇంకో బట్టతలాయనకు తనకొచ్చిన కష్టాన్ని వెల్లడించుకొంటున్నాడు. తను ఆగలేదు.

గ్రామ పొలిమేర చేరుతుండగా పెద్ద చెరువు. ఒడ్డున ఒక గిలకల బావి. బావి వెనకనే బ్రహ్మాండమైన మర్రిచెట్టు. దాని వెనకనే మసకవెలుగులో "చీదేళ్ల హనుమాండ్లు శ్రేష్ఠిగారి పెంపుడు జనని నాగరత్నమ్మగారి ధర్మసత్రం"- అర్థచంద్రాకారంగా పెద్ద ఫలకం.

చెరువులో ముడుచుకుపోయిన తామర పూలు పత్తుగా ఉండటం గుర్తించాడు. అప్పటి దాకా అదృశ్యంగా ఉన్న మేఘమాలికలు సంధ్యాకాశాన్ని కమ్మివేస్తున్నవి. పైన ఒకటో రెండో నక్షత్రాలు. ఇదేదో అంతర్ముఖ విశ్రాంత లోకం. తనొక యోగభూమిలో ప్రవేశిస్తున్నట్లుగా బైరాగికి తనువెల్లా కంపించింది.

బైరాగి మతం-బ్రతుకొక హితం అష్టదిక్కులా ఆవిష్కరించుకొన్న ఆ మహా

వటవృక్షం ఏదో ఒక నూతన రహస్య లోకద్వారాన్ని పరిరక్షిస్తున్న మహాశక్తిగా ఆ చీకట్లో కన్పిస్తున్నది. భూ మాత హృదయ కుంజరపు లోతులను సమీపించ లేక, కృతజ్ఞతాభారంతో అధోముఖాలైన మఱ్ఱి ఊడలను తప్పించు కుంటూ, సామాన్య సాంప్ర దాయ పదా లకు అర్థాలకు అతీతమైన పంచ స్వరాలతో ప్రార్థనా గీతాలనాలాపిస్తున్న పక్షి సమూహపు కోలాహలం విస్మయంగా వింటూ, విశాలమైన ధర్మసత్రం వరండా మొదటి మెట్టు మీదనే-గత స్మృతులన్నీ విస్మరించిన అపరిచిత పరిచితుడుగా, ఆ వినూత్న దృశ్యాన్ని పరికించి చూశాడు. ఎవరు నువ్వు-అని ఎవరూ ప్రశ్నించ లేదు. తన వెనకనే మరిద్దరు గోసాయిలు 'జై నిరంజన్' అంటూ ప్రవేశిస్తున్నారు.

అంత పొడవూ వెడల్పూ ఉన్న స్థలంలో ఒక వందమంది జీవులు ఏ తొక్కిడి లేకుండా విశ్రమించగలరు. తను ఒక మూల వెతుక్కొని, సంచీ దించుకొని సేద తీర్చుకొంటూ కూలబడ్డాడు. మఱ్ఱిచెట్టు కింద చితుకుల చిరుమంటలు కాగడాల్లాగా వెలుగునిస్తున్నవి. ఆ వెలుగు ఒక చిరంతన జ్ఞాన భాషనూ, కాలానికీ కల్లోలానికీ విలువనివ్వని అలోక అవీనస్థితిని తోపింపజేస్తున్నది.

చెరువు రేవులో దిగి చల్లని నీళ్లతో శరీర ప్రక్షాళనం చేసుకొన్నాడు. ఈ తటాక జలం పానయోగ్యంగా లేదు. కాని ఇంతలోనే అగ్నిపర్వత గర్భంలో ఉడుకుతున్న లావాలాగా ఆకలి మళ్లీ తన్నుకొస్తున్నది. ఆ విచిత్రభూమి అన్ని దిశల నుండీ తనను పలకరిస్తున్నది. పో... పో... మని కాదు. రా... రా.... అని పిలుస్తున్నది. ఇక్కడ ఏ విరోధా భాసం లేదు. ఇందాకటిదాకా తాను బైరాగి. ఇప్పుడీ ఉత్తరాది సాధువు తనను 'మహారాజ్' అని సంభోదిస్తున్నాడు.

“ఆవ్ మహారాజ్ .... రోటీ ఖాయెంగే” చెట్టుకింద రాలిన యాగసమిధలు పోగుచేసి, మూడు రాళ్ల పొయ్యి మీద రొట్టెలు కాలుస్తున్న ఈ వృద్ధ హిమాలయ సన్యాసి పిత్రువాక్యం అది. తను మెట్లు దిగాడు. వరండాలో ఒక కన్నడ సాధువు ఏకతార మీద శివతత్వం నేపథ్యగానంగా విన్పిస్తున్నది. రొట్టెలు తిన్నాడు. ఉప్పుకారం లేని పలచని పప్పు ఆధరువుగా. కమండలంలోని చల్లని నీరు త్రాగాడు. ఏమని కృతజ్ఞతలు చెప్పటం? నాగరిక జీవన వంధ్యత్వంలో అది సంప్రదాయం కావచ్చు. ఇక్కడి వసుధైక కుటుంబ సమూహంలో అదొక అల్పవాక్యవుతుంది. ఏ శోభాయాత్రలోనో పాల్గొని ఆనందలక్ష్మి వడిలో విశ్రాంతి తీసుకొంటున్నట్లున్న ఈ అంతర్ వ్యోమయానుల మధ్య, తనూ దారితప్పి వచ్చిన పాంథుడిగా కాక, సహ యాత్రికుడిగా కూర్చొని ఉన్నప్పుడు-వేదన లేని, నైరాశ్యం లేని, భావవికారాలు లేని త్రికాల అలీనతలో ఐక్యమవుతున్నవేళలో ప్రయత్నించినా ఆ అల్పపదం వెలువడలేదు. కళ్లు మాత్రమే ఆ కార్యం నిర్వర్తించినవి. కాని అంతర్గతంగా ఇంకేదో వాక్యం వినిపిస్తున్నది. ఈ అవధూతలు, అద్వైతులు, కమండలధారులు, కౌపీన మాత్రులు, అర్ధనగ్నులు, విభూతి భస్మకాంతులు, ఊర్ధ్వపుండ్ర భూషితులు, భౌతిక సుఖ విసర్జితులు, నిస్సంగులు, నిరాడంబరులు-ఈ నిరంతర పథికుల మధ్య తనకేమైనా అర్హత ఉన్నదా? వీరినే చారిత్రక వచనాలూ అంటవు కాబోలు. ఏ విప్లవోద్యమాలు వీరి పథాన్ని అవరోధించవు కాబోలు. వీరి పరమగమ్యంలో ఏ మలినమైనా గత జీవిత పశ్చాత్తాపాల పంకిల వాయుపవనాలు అడ్డురావు కాబోలు. ఏ సంవేదనల వూబినీ ఈ జ్ఞానధనులు తొక్కరు కాబోలు.

సంచీని తలగడ చేసుకొని, అర్ధనిమీలిత నేత్రాలతో మేను వాల్చాడు. ఆముదపు వత్తిగా మెల్లగా నిశ్శబ్దంగా వెలిగే ఒక అపూర్వ శాంతిధామంలో ఉన్నట్లుగా ఉంది. అన్ని యుగాల సంవేదనలను, జీవన గ్లానినీ పారదోలిన ఈ లోకం పేరేమిటి? ప్రగాఢమైన సహజ గాంభీర్యంతో తన చుట్టూ అలముకొన్న ఈ అమరశాంతి క్షణికమా? శాశ్వతమా? భీతి

లేదు. ఖ్యాతి లేదు. ఉన్నదొక్కటే నిశ్శబ్ద పరిభాషలో ఒక శబ్దయుత యోగభాష.

ఒక నడివయసు సంత్-శిష్యునికి కాబోలు సంస్కృత భాషలో వివరిస్తున్నాడు. “బొటనవేలు పరమాత్మ, చూపుడు వేలు జీవాత్మ. ఈ రెంటి సంయోగమే అఖండ చైతన్యం. ఆది గురువు దక్షిణామూర్తి మునులకు బోధించిన రహస్య మౌనసంకేతం ఇది. “ఇంత తేలికగా జీవన పరమార్థం విదితమవుతుండగా-మరే పరమ అన్వేషణకై, ఈ సన్యాసులు కొందరు ఉత్తర దేశయాత్రలకు, మరికొందరు దాక్షిణాత్య పుణ్యపథాలకు నిరవధిక పయనాలు చేస్తున్నారు? ఇంకా వారి ఆత్మలను ఏ అదృశ్య ఐహిక శృంఖలాలు బంధించివేస్తున్నవో! అందుకేనా విస్మయ విశ్రాంతి మజిలీలు. అందువల్లనేనా ఈ ఉపవాస నిర్జల వ్రతాలు. ఇన్ని శబ్దరహిత శబ్ద సహిత ప్రార్థనలు. ఈ ప్రస్థానమంతా ఒక దీర్ఘ నిరీక్షణా? లేక ఇదొక జీవన విధానమా?

కస్త్వం? కోహమ్? నీవెవరివి. నేనెవరిని. శరీరం తూలిపోతున్నది. కళ్లు మూతలు పడుతున్నవి. ఈ ప్రశ్నలు విన్పించి గోడకు జారగిలబడి కూచొన్నాడు. తనకు నాలుగడుగుల దూరంలో ఇంకో ఆగంతకుడు. సాధువేషం కాదు. ఒక మురికి ప్యాంట్, అంతకన్నా మురికి కోటు. మద్యం వాసన. “బాబూ, ఒక బీడీ ఉంటే యిప్పిస్తావా? ప్రఖ్యాత నటుణ్ణి. తీసిపారెయ్యకు.”

బైరాగి ఇంకోచోటికి మారిపోయాడు. ఈ పొరుగు సాధువు భోజనం చేసినట్లు తను చూడలేదు. శరీరానికి అభోజనం, మనస్సుకు నిశ్చింత, మాటకు మౌనం.

జంటకవుల్లాగా ఇద్దరు గోసాయిలు తత్వం ఆలపిస్తున్నారు. “యోగినైతేనేమిరా? బైరాగినైతేనేమిరా? రాజయోగము కానలేని రాజునైతే నేమిరా?” వెంటనే వంత పలుకులు.

“రుద్రాక్షలుంటేనేమిరా భద్రాక్షలుంటే నేమిరా? చక్కగా షట్కమలముపై నెక్కి బ్రహ్మా గానని వారలూ” నిగూఢ యోగ రహస్యాలు పొరలు పొరలు విప్పుకొంటున్నవి. తనకు నిద్ర దూరంగా జరిగిపోతున్నది. మళ్లీ వచనంలో కుండలినీ శక్తిని వివరిస్తున్నాడు. మూలాధార చక్రంలో సర్పం ముడుచుకొని ఉంది. దాన్ని మేల్కొలుపు. ఆరుచక్రాలను దాటుతుంది. డెబ్భై రెండువేల నాడుల్ని అమృతస్నానం చేయిస్తుంది. చిచ్ఛక్తిగా కపాలాన్ని తాకుతుంది. పురా విస్మృత అమృత వాక్యాలు, చిరపరిచిత అమృత కావ్యాలు కూడా. కాశీ మజిలీ కథల్లాగా జానపద శైలిలో వినవస్తున్నవి. ఆసేతు హిమాచల జ్ఞానభాండారం ఇక్కడికి తరలివచ్చిందా? అని

ఆశ్చర్యపోయాడు.

"అన్నా ఆలకించు. ప్రోతులూరి వీరబ్రహ్మంగారి పద్నాలుగు కాలగ్గేనాలు బనగాని పల్లెలో గరిమిరెడ్డి అచ్చమ్మ తల్లి ధ్రాన్యం పాతర్లో యేసినారు. ఆడనే చింతచెట్టు వుద్దరిస్తుంది. ఉత్‌పాతం పుట్టే ముందు ఆ వృచ్ఛం రగతపు రంగులోకి మారుతాది. అదే సాచ్యం. అదే పెలయం."

కబీర్ పంథ్‌కు చెందిన బైరాగి ఆగి ఆగి చరణాలు దోహాలుగా పాడుతున్నాడు. నిరాకార్ హమారా బాప్! సాకార్ హమారా మా.

అతగాడికీ ఏకనాథ షిర్డీసాయి బైరాగికి భేటీ నడుస్తున్నది. "గురుకృపాం జనపాయో మేరే భాయీ". గురువే సర్వస్వం. గురుపాద పద్మాలను అన్వేషిస్తూ పయనించు. తన ఏకాంత ధ్వాంత హృదయ గుహాంతరంలోని బండరాతిపైన హిమాలయ సానువుల నుండి, కన్యాకుమారి సముద్ర సంగమ మధ్యదేశంలోని ఆధ్యాత్మిక బీజాలు దొరిలి దొరిలి చిరుసవ్వడులు చేస్తున్నవి. తనకు దగ్గుతెర వచ్చింది. ఒక వారంరోజుల్నుండీ అప్పుడప్పుడు వేధిస్తూనే ఉన్నది. ఓ నక్షత్రమయ శోభా రాత్రి. నీకు చేతులు జోడించి ప్రార్థిస్తున్నాను. నువ్వు ప్రభావాన్ని వెతుకుతూ పోవద్దు. నా మీద దయ చూపు. ఇట్లాగే నిలిచిపో!

మంత్రనగరి ద్వారం!
మహాస్వప్నయోగం!!

కాని తన ప్రార్థనను ఏ దేవతా వినలేదు కాబోలు. క్లేశరహిత శాంతిదేవత ఒడిలాంటి రాత్రి గతించింది. తెలతెలవారుతున్నది. ఒక దీర్ఘ మనోరాజ్యపు సరిహద్దుల్ని తన నిద్ర దాటించివేసింది. కళ్లు నులుముకుంటూ చుట్టూ కలియజూశాడు. అయిదారుగురు సన్యాసులు మినహా సాధుసమాజం జాడలేదు.

తను కాలకృత్యాలకై చెరువు దిశలో సంచరిస్తూ శిరస్నానాలు చేస్తున్న సాధువుల గుంపుల్ని దర్శించి నమస్కరించాడు. చన్నీళ్లలో మునకవేసినప్పుడు రాత్రి అనుభూతిలోకి వచ్చిన జ్వరం మాయమైపోయినట్లుగా భావించాడు. హర్‌హర్ మహాదేవ్! శంభో శంకరా, గురుదత్త మహరాజ్! జైజై నిరంజన్-సన్యాసుల పిలుపుల్తో చెరువులో విచ్చుకొంటున్న జలజాలు జలదరించి పోతున్నాయి. కాని గతరాత్రి నిష్కామ అనుభూతి, నిరీహస్పృహ, నిస్సంకల్ప సిద్ధియోగం, ఆ నిరంజన సహృదీ గీతం-ఈ వాతావరణంలో లేవేమో. ఆ మూలనుండి ఈ మూలదాకా ఆకసమంతటా

నిర్వచనకందని-ఏదో నూత్నపవన సంచలనం; ఒక ఉద్గీత ప్రథమ చరణం లాంటి అద్భుతగానం. ఒక మహానిరీక్షణ. ఒక సంభ్రమ వాతావరణం- ఆ గాలి నిండా వీస్తున్నట్లుగా ఉంది. సాధు బృందం సత్రం వేపు. చూడకుండానే పోతున్నారు-తూర్పు దిక్కుకు. ఎక్కడికీ పరుగు? ఏమున్నది ఆ దిశలో?

"ఆవ్ ఆవ్ బాలక్ మహరాజ్..." అని ఆహ్వానిస్తున్నాడు చిలిం దట్టిస్తున్న అర్థ దిగంబర సాధుపుంగవుడు. జ్ఞానపత్రిని కళ్లు మూసుకొనే ఆస్వాదిస్తున్నాడు.

వటవృక్షం కింద పాలులేని కాఫీ కాచుకొంటున్న దక్షిణాది గోసాయి, "వాప్ప తంబీ కాపీ సావడు" అని చిరునవ్వుతో ఆహ్వానిస్తున్నాడు. ఆ కాఫీ గుక్కల్తో చలీ దగ్గుతెరా మటు మాయమైపోయాయ్.

సత్రం మెట్ల అంచున పసికందును పక్కన వేసుకొని అర్థనగ్నంగా, ఏ ఆచ్ఛాదనా లేకుండా నిద్రిస్తున్న బిచ్చగత్తె మీద తన సంచీలో దుప్పటి తీసి కప్పాడు. దుప్పటి తీస్తుంటే కిందపడ్డ మూడు రూపాయిబిళ్లల వంక కన్నెత్తి చూడలేదు- తమిళ గోసాయి "తంబీ, తంబీ పైస" అంటున్నా. అవి తన ధన సంచయంలో తుది మూల్యాలు. ఏక్‌తార బైరాగి పగిలిన అద్దం ముక్కతో త్రిపుండ్రాలు దిద్దుకొంటున్నాడు. చిలుక జోస్యం జోషి పక్షికి కొత్త విద్యలు నేర్పుతున్నాడు-బటానీగింజలతో. కొంచెం ఆయాసంగా ఉన్నట్లుంది. పరుగిడి తనూ సాధుబృందాన్ని చేరగలడా? ఈ ప్రయాణం ముందుకు సాగేనా. తరుతల వాసం. కరతల భిక్షం. అసంఖ్యాక ప్రశ్నలతో ఈ గాలి గర్భిణీ స్త్రీవలె ఉన్నది. ఎవరు నీవు పేరులేని బాటసారీ! భయగ్రస్తుడివా? భగ్నప్రేమికుడివా? గతజన్మల భద్రకుడివా? నీ స్వప్నం నీకు గురువు. నీ విషాదం నీకు గురువు. నడు... నడు...

వాళ్లనందుకో!

000

"అంతరిక్షం దివ్యయోగ ప్రయోగశాల

అవని కేవలం అనాత్మకుల క్రీడా క్షేత్రం!"

బాటలో శివగానం చేస్తున్న సాధుసమూహం, వారిచుట్టూ వందలమంది గ్రామీణులు. అంతా ఆకాశం కేసి చూపులు నిగిడ్చి ఏ సంకేతం కొరకో ఎదురు చూస్తున్నట్లుగా ఉంది. గ్రామీణుల వేర్వేరు శబ్దప్రయోగాలతో సంభాషించుకొంటున్న సమాచారం ఒక్కటే. మొన్న సాయంసంధ్యలో బైరాగులందరూ దొంగలే అని తన్ను నిరసించిన ఆ మొరటు వదరుబోతు అన్న మాటలే. నాలుగు దినాల నుండి చితిమండుతున్నా యోగి దేహం ఆహుతి కావటం లేదట. కుండలతో నీరు కుమ్మరిస్తున్నా ఆ చితీ ఆరటం లేదు. ఏమిటీ మహాత్మ్యం ఎవరా యోగి?

ఇంతలో ఉదయ సూర్యుడి కిరణజాలాన్ని కప్పివేస్తూ అసంఖ్యాకమైన పక్షి సముదాయం. నాయకత్వం వహిస్తూ ఒక గరుత్మంతుడు దారి చూపుతున్నాడు. అవని నంతా కప్పివేస్తున్నట్లుగా అంచులు లేని నీడ, సూర్యగ్రహణం నాడు ఒక అద్భుతలీలగా కన్పించే నీడ-ఆకాశం నుండి జాలు వారింది. ఒక వలయం తిరిగి గరుత్మంతుడు తూర్పు దిశగా మళ్లాడు. గ్రామీణులు చప్పట్లు కొడుతున్నారు. సాధు సమూహం ఉచ్చైశ్వరంతో స్తుతిగానం చేస్తూ తూర్పు దిశగా అడుగులు వేశారు. ఒక క్రోసు దూరంలో పొగలు పైకెగుస్తున్నవి. అప్పటికే అక్కడ జనం చితి చుట్టూ మూగి ఉన్నారు. ఆ మహాద్భుత దృశ్యం ముందు అచేతనుడై తను నిలిచిపోయాడు.

చితిమీది యోగీశ్వరుడు ఆజానుబాహువుగా తోచాడు. కైలాసగిరి ధవళసదృశమైన నిడుపాటి గడ్డం. భువన మోహనంగా కనపడీ కనబడని చిరునవ్వు. నిష్పందమైన శరీరం మీద కాషాయ వస్త్రాలు. మూతబడివున్నా స్థిమితంగా లోచనాలు. ఎవరీ చిదానందమూర్తి? ఒక మృణ్మయ శరీరం నుంచి ఈ చిన్మయ శరీరం ఎట్లా రూపు దిద్దుకొన్నది? గ్రామప్రజలు చితిముందు కొబ్బరికాయులు కొడ్తున్నారు. గతరాత్రి గీర్వాణ భాషలో శ్లోక పఠనం చేసిన

వృద్ధ సాధువు వరుణస్తుతి వేదసూక్తాలు పఠించసాగాడు. ఆకాశం వైపు హస్తద్వయాలు ఆరాధనా భావంతో వేస్తున్నవి. జనంలో ఒదిగి ఉన్న వేద పండితులు గొంతు కలుపుతున్నారు. "ఓ వరుణుడా! ఈ లోకాన్ని సస్యశ్యామలం చేసేది నీవే. మా పుణ్యనదీనదాల్ని జీవవాహినులుగా వరదానం చేసేది నీవే గదా. మా ప్రార్థన మన్నించు ప్రాణదాతా!" ఈ గానం ఈ శతాబ్దానిదిగాదు. ఆ పాడుతున్న గళాలు పురాపురాణ కాలాలవి. తన్మయుడై వింటున్నాడు. ఒక ఘడియ గడిచిందేమో. సన్నని తుషారంతో మిళితమైన శీతల వాయువులు కొన్ని క్షణాలు. ఆ పిమ్మట పుష్ప వర్షంలాంటి చినుకులు. చితి చల్లారింది.

అప్పటికప్పుడే భూమి పూజ జరిగింది. యోగి పుంగవుడికై సమాధి తవ్వకం ప్రారంభమైంది. వర్షంలో తడిసిన మట్టి పెళ్లలు బరువుగానే తరలిపోతున్నాయి. విశాలమైన సమాధి ఏ నిర్మాణ పరికరాలు లేకుండానే క్షణాల్లో ఆవిర్భవించింది. తడిసి అలసి విశ్రాంతి కోరుతున్న దేహ తాపత్రయాన్ని విస్మరించి, తనూ శ్రమ దానం చేశాడు. మహాయోగులు భస్మీపటలం కారు. వారికి జలసమాధి లేదా భూమాత వడిలోనే ఆముష్మిక విశ్రాంతి అని పండితులు పల్లీయులికి విశదీకరిస్తున్నారు. సమాధిపైన తాటి కొబ్బరి మట్టల్తో గ్రామస్తులు పందిరి వేశారు. దర్శనార్థులకూ పందిళ్లు వేశారు. ఆ రాత్రంతా అఖండ భజనావళితో ఆ పరిసరాలు ప్రతిధ్వనించాయి. ఒక నిర్జీవ భూభాగం తన కళ్ల ముందే ఆనందహాసంతో ఆనంద బ్రహ్మోత్సవం జరుపుకున్నది. కాల ప్రవాహ ఘోషలో నిన్నటిదాకా దాగివున్న ఆర్షవాణి దివ్య సమీర స్పర్శతో గతరాత్రి మేల్కొని విశ్వవేణుగానం విన్పించింది. ఇందుకేనా తన జన్మ? ఇందుకేనా ఈ అగమ్య ప్రయాణం అనుకొన్నాడు. అలసట, జ్వరం, దగ్గుతెర, కఫం.

తెలతెలవారుతుండగానే రెండు పెద్ద వాహనాలల్లో రాజస్థానీ వర్తకులు దిగారు. డేరాలు వేశారు. చిత్తడిగా ఉన్న నేలమీద విరివిగా ఎండుగడ్డి పరిచారు. సాధువుందరికీ వస్త్రాలు సమర్పించారు. రకరకాల తినుబండారాలు పంచిపెట్టారు. గడ్డిమీద నీరసంగా పడివున్న తనమీద ఒక పుణ్యాత్ముడు దుప్పటి కప్పాడు. అప్పటికే తను వెచ్చని కాషాయ వస్త్రం ధరించివున్నాడు. నిద్ర, అశోకం. అలౌకికమైన మంద్రస్థాయి గాత్రరేఖలు వినవస్తున్నాయి. కాలరేఖ ఏ ముల్లు మీద ఆగిందో-ఒక అపశబ్దజాలం.

ఏ మూల నుండి వాలాడో-పూర్వాశ్రమంలో తనొక ప్రఖ్యాత నటసామ్రాట్టునని పరిచయం చేసుకొన్న చిరుగుల కోటు అసామి. "సోదరా నన్ను నమ్ము. ఈ లోకం మాయాజూదగృహం. దీనివలలో చిక్కకు. నన్ను చూడు" అని మేల్కొలుపుతున్నాడు. ఒకప్పుడు మంచి రూపసి అయివుండాలి. గంజాయి దమ్ముతో కళ్లు జ్యోతుల్లాగా వెలుగుతున్నై. తడబడుతున్నా ఆతని గొంతు గంభీరంగా వాక్కులను విసురుతున్నది. జేబుల నిండా ఎవరెవరివో ప్రశంసా పత్రాలు తీసి ఒకటి రెండు వాక్యాలు వినిపిస్తున్నాడు. తను కుదవపెట్టిన బంగారు పతకాల రసీదులు-పట్టీకి కుట్టినవి ఏకరువు

పెడ్తున్నాడు. "తమ్ముడూ, నా మాట విను. షేక్స్పియర్ నాటకాలు ఆడాను. టుబి ఆర్ నాట్ టు బి యూ జ్ ది క్వశ్చన్- ఫ్రెండ్స్ రోమన్స్ అండ్ కంట్రీమెన్! సారంధరలో మహాగాయని చిద్రూపలక్ష్మి నన్ను వదిలిపెట్టేది కాదు-విప్రనారా యణుడి వేషంచూసి జమీందారుగారి మరదలు వంద తులాల ఆభరణాలు నా మెళ్లో వేసింది. లే సోదరా, నీ తలగడ సంచీలో ఏమూలనైనా రెండు రూపాయలు దొరకకపోవు. ఒకదమ్ము కొడ్తే చాలు..."

.జ్వర తీవ్రతలో తన సంధి. అతని రక్తనాళాల్లో ఇంకిపోయిన మత్తుపదార్థాల ప్రేలాపన. ఒక అరగంట తర్వాత జ్వరం తగ్గి మెళకువ వచ్చింది. తన తల కింద సంచీ లేదు. అందులో తన చివరి విలువైన వస్తువు ఫొటోకెమేరా ఉంది. తనకీ ఐహిక సంపదతో రుణానుబంధం తీరిపోయిందా! మధ్యాహ్నం కూడా ఎవరో వచ్చి తనకింత ఆహారం ఇచ్చిపోయారు. సత్తువ వచ్చింది. జ్వరం లేదు. జరలేదు. బయట సమాధి చుట్టూ గ్రామప్రజలు చిన్న చిన్న మొక్కలు నాటుతున్నారు. తను డేరా నుండి బయటపడ్డప్పుడు కొందరు బౌద్ధ భిక్కులు సమాధి చుట్టూ మూగివున్నారు. గంటలు. వాగ్వాదమో ఏమో తను వినలేదు.

"ఏ రాజులు వేగువి నీవు? ఏ వేకువ శకలానివి నీవు!"

000

మార్వారీ వర్తకుల అంబులెన్స్‌లో తనను మోసుకుపోతున్నారా?

"ఎక్కడికి...?"

"ఆస్పత్రికి...!"

"ఎందుకు...?"

"చికిత్సకు..."

"వద్దు... వద్దు... విచికిత్స..."

"చుప్... చుప్... మహరాజ్!"

తనకింకేమీ వినిపించలేదు. సూది మందు ఇచ్చారా? సాయంకాలానికి డాక్టరు వచ్చి పరీక్షిస్తున్నాడు...

"ఎవరు నీవు.... రఘువు కాదూ?" డాక్టర్ కళ్లజోడు తీసి మళ్లీ అడిగాడు.

"నేనా....? కాదు."

"నా వంక చూడు... రఘూ.... నేను సచ్చిదానందాన్ని..."

"సత్... చిత్... ఆనందం. ఉండు. ప్రకాశించు. దుఃఖపడకు" తన కలవరింత.

"చూడు... రఘూ... మన లావణ్య కూడా ఈ ఆస్పత్రిలోనే ఉంది. స్పెషల్ వార్డ్ డాక్టరు. అక్కడకు పంపిస్తాం నిన్ను"

"ఎక్కడికీ వద్దు..."

"వార్డ్‌బోయ్... ఈ పేషెంట్‌కు స్పెషల్ వార్డ్... స్ట్రెచర్... స్ట్రెచర్..

ట్రింగ్... ట్రింగ్ "లావణ్యా... డాక్టర్ లావణ్యా! మన రఘు కన్పించాడు... ఇక్కడే... నీ వార్డ్‌కు పంపుతున్నాం... లావణ్యా..."

స్పెషల్ వార్డుకు లిఫ్టులో వెళ్లాలి. వార్డ్‌బాయ్స్ అంటున్నారు. "చాలా తేలిగ్గా ఉన్నా డీ గడ్డపాయన."

డాక్టర్ లావణ్య వచ్చి దుప్పటి తొలగించింది. ఆ దుప్పటి కింద ఏ రోగీ లేదు. ఏ రఘూ లేడు.

■